19/11/2022

Σεμινάριο Επιμόρφωσης Κατηχητών-τριών για τη γέννηση και τις μορφές της βίας

Αυτοκέφαλες Εκκλησίες / Εκκλησία της Ελλάδος

Με την ευλογία του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ.κ. Ιερωνύμου Β΄ πραγματοποιήθηκε τη Δευτέρα 14 Νοεμβρίου 2022, η δεύτερη διαδικτυακή συνάντηση του Σεμιναρίου Επιμόρφωσης Κατηχητών-τριών, που διοργανώνει το Ίδρυμα Νεότητος και Οικογένειας της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών για δέκατη έκτη συνεχή χρονιά.

Οι 65 συμμετέχοντες Κατηχητές και Ιερείς Νεότητος από την Ελλάδα και το Εξωτερικό είχαν την ευκαιρία να ακούσουν την εισήγηση του **κ. Θανάση Ν. Παπαθανασίου, Αναπλ. Καθηγητή Ιεραποστολικής στην Ανώτατη Εκκλησιαστική Ακαδημία Αθήνας – Διευθυντή του περιοδικού «Σύναξη»**, με θέμα εισηγήσεως: **«Απ' όπου κι αν προέρχεται; Προβληματισμοί για τη γέννηση και τις μορφές της βίας».**

Ο **κ. Παπαθανασίου** ξεκίνησε την εισήγησή του με τον προβληματισμό ότι αποτελεί μεγάλη συζήτηση τι αποτελεί βία και τι όχι. Είναι, επίσης, μεγάλη συζήτηση το τι μπορεί να αποτελεί ανεκτή και τι απαράδεκτη βία. Η διαπίστωση ότι είναι νόμιμο να θέτουμε αυτά τα ερωτήματα, το καταδεικνύει η ύπαρξη δεδομένων όπως:

- η χρήση του φραγγελίου από τον Χριστό στο περιστατικό της εκδίωξης των χρηματιστών από τον Ναό (Ιωάν. 2, 13-25), όπου ο Χριστός φαίνεται να χρησιμοποίησε το αυτοσχέδιο μαστίγιο για να ανατρέψει τα τραπέζια των αργυραμοιβών και να εκβάλει τα ζώα, όχι όμως για να χτυπήσει ανθρώπους, η άρνηση χρήσης βίας εκ μέρους του Χριστού όταν συνελήφθη, και η επιτίμηση του Πέτρου (Ματθ. 5, 3, Ιωάν. 18, 36).
- η θεσμική κρατική βία, όπως την αποδέχτηκε ο Παύλος (Ρωμ. 13, 4),
- η κανονική παράδοση, η οποία θεωρεί τον φόνο πάντα κακό, αλλά συγκαταβαίνει σε συγκυρίες αναγκαιότητας, όπως η συμμετοχή των λαϊκών σε αμυντικό πόλεμο, ταυτόχρονα όμως απαγορεύοντας απολύτως κάθε άσκηση βίας από τους κληρικούς, και περιπτώσεις όπου Πατέρες της Εκκλησίας διακρίνουν μεταξύ της βίας που ασκεί ο εκμεταλλευτής και της βίας στην οποία δυστυχώς αναγκάζεται να προσφύγει ο εξαθλιωμένος.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, οι έννοιες της αντίστασης, της εξέγερσης και της ανυπακοής δεν πρέπει να θεωρούνται οπωσδήποτε συνώνυμες της άσκησης σωματικής ή ένοπλης βίας. Υπάρχουν μορφές τους οι οποίες μπορούν να πραγματωθούν διαφορετικά (λ.χ., με άρνηση εκτέλεσης εντολών, απεργία πείνας, δολιοφθορές κ.λπ.). Άρα, το να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα που μας απασχολεί εδώ, με μια γενικόλογη καταδίκη της βίας δεν αρκεί.

Τὸ ζήτημα της λαϊκής δράσης, όποια μορφή κι αν λάβει αυτή (ανυπακοή, αντίσταση, εξέγερση, επανάσταση), είναι θεολογικώς καίριο, διότι αφορά την ευθύνη του ανθρωπίνου υποκειμένου μέσα στην ιστορία. Ευθύνη η οποία αποτελεί θεμελιώδη ραχοκοκκαλιά του ευαγγελίου. Η πρώτη μορφή ανυπακοής είναι ίσως τα μαρτύρια, πράξη που εκτυλίσσεται στον δημόσιο χώρο και είναι αξεχώριστα θρησκευτική και πολιτική. Αλλά αυτό δεν συνεπάγεται ότι κάθε αντίδραση είναι εκ

προοιμίου και εξ ορισμού σωστή. Μια λαϊκή δράση μπορεί να είναι τυφλό ξέσπασμα, μπορεί να είναι προϊόν φανατισμού και μίσους προς την ελευθερία του άλλου ή, αντιθέτως, μπορεί να είναι αίτημα ελευθερίας. Τι από όλα συμβαίνει σε κάθε περίπτωση, είναι θέμα προς εξέταση. Αυτό πάντως που θα μας απασχολήσει ιδιαίτερα εδώ είναι η τελευταία εκδοχή: η λαϊκή δράση ως αίτημα ελευθερίας και ως αντίσταση εναντίον της πολιτικής τυραννίας.

Στα ερωτήματα που τέθηκαν μετά την εισήγηση, ο **κ. Παπαθανασίου** αναφέρθηκε στον φαύλο κύκλο της βίας: η βία γεννά βία, η λογική της βίας διαιωνίζεται. Πώς όμως μπορεί να σπάσει ο φαύλος κύκλος της βίας; Μόνο μέσω της συγχώρεσης.

Επίσης έγινε αναφορά στην κρατική βία, η οποία είναι νόμιμη, ωστόσο πολλές φορές γίνεται αυθαίρετη. Ο **Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος** θεωρεί ότι η κρατική ισχύς είναι συνέπεια της Πτώσης, και υπάρχει για να εμποδίζει τους δυνατούς να καταδυναστεύουν τους αδυνάτους. Εξάλλου η δικαιοσύνη είναι σημάδι για τη Βασιλεία που θα έρθει ως Κοινωνία Αγάπης και Ισότητας.

Σε άλλο ερώτημα ο ομιλητής απαντώντας τόνισε πως το Ευαγγέλιο με τον τρόπο του Χριστού, έχει φέρει τη ρήξη κατά του θανάτου, ενώ παράλληλα αναφέρθηκε στα καίριας σημασίας αξιώματα της χριστιανικής ταυτότητας, σχετικά με την έννοια της χρήσης βίας:

- Ο Χριστιανός δεν έχει την επιβολή και την ισχύ.
- Ο Χριστιανός δεν μπορεί να νομιμοποιήσει το κακό υιοθετώντας μία ένοχη ανοχή.
- Η αντίσταση του Χριστιανού δεν είναι κατά της διαφορετικότητας.

Η επόμενη διαδικτυακή συνάντηση θα πραγματοποιηθεί, συν Θεώ τη **Δευτέρα 28 Νοεμβρίου, με ομιλήτρια την κα Μαρία Ξηρουχάκη, Ψυχολόγο – Επιστημονική Συνεργάτη του Ιδρύματος Νεότητος και Οικογένειας της Ι. Αρχιεπισκοπής Αθηνών**, με θέμα: «**Ο ρόλος της οικογένειας στη γένεση του προβλήματος της βίας και στην πρόληψή του».**